

WERKINGSVERSLAG STRAFUITVOERINGSRECHTBANK 2020

1. Algemeen : personeelsbestand

De kamers ASu1, ASu2 (voor veroordeelden) van de strafuitvoeringsrechtbank hebben het hele jaar 2020 een volledige samenstelling gehad. In de kamer ASu3 (KBM – voor geïnterneerden) is op 1 september 2020 een assessor met pensioen gegaan; deze is onmiddellijk vervangen. Één van de assessoren van de KBM was vanaf eind november met bevallingsverlof. Zij werd in december vervangen door een plaatsvervangend assessor.

Tijdens het gerechtelijk verlof van 2020 werden 4 dienstperiodes van telkens halve maanden georganiseerd, waarbij de vakantiekamers zowel zaken van strafuitvoering als internering hebben behandeld. Er werden hiervoor een plaatsvervangende strafuitvoeringsrechter en drie plaatsvervangende assessoren ingeschakeld.

De drie kamers werden bijgestaan door drie griffiers. Daarnaast werd de griffie tot september 2020 bemand door twee voltijdse griffiers en een griffiemedewerker; één van deze griffiers heeft in september 2020 de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank verlaten om op een andere afdeling van de rechtbank de taak van kabinetsgriffier op te nemen. In september heeft de griffie dan versterking gekregen van 4 medewerkers, gelet op de geplande uitbreiding van de bevoegdheid van de strafuitvoeringsrechtbank voor de veroordeelden tot straffen van minder dan 3 jaar, waarvan de inwerkingtreding is uitgesteld naar 2021.

De wetgeving inzake strafuitvoering en internering bevat strikte regels m.b.t. de oproeping voor de zitting en de verzending, aan meerdere bestemmingen, van de vonnissen of beschikkingen. Dagelijks komen zeer veel documenten toe op de griffie (verzoeken, adviezen, verslagen, ...) die moeten worden verwerkt en in het juiste dossier gerangschikt. Bovendien zijn de regels inzake veroordeelden en geïnterneerden onderling verschillend. De strenge voorschriften en korte wettelijke termijnen zorgen voor een hoge werkdruk.

Ook de digitalisering heeft een enorme impact op de werklust van de griffie.

De strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen maakt ten volle gebruik van 'het digitale dossier' of het geïntegreerd elektronisch justitieel opvolgingsdossier (GEJO). Dit is een systeem dat is ontwikkeld binnen de SURB Gent op basis van de verschillende methodieken die werden gebruikt door de Commissies ter Bescherming van de Maatschappij. De SURB Antwerpen heeft bijzondere inspanningen gedaan om dit systeem te implementeren, te optimaliseren

en uit te breiden. Door dit systeem kunnen externe partners (openbaar ministerie, justitiehuis, gevangenissen, inrichtingen tot bescherming van de maatschappij, forensisch psychiatrische centra) documenten opladen en hebben zij ook inzage in de stukken van het dossier die voor hen bestemd zijn. Dit betekent een aanzienlijke ontlasting voor alle externe diensten; de stukken dienen immers slechts één maal te worden opgeladen en de stukken en dossiers dienen niet meer over en weer te worden gestuurd.

Daarnaast moet ook het SURTAP-systeem, het officiële informaticasysteem van de strafuitvoeringsrechtbank, verder gevoed en opgevolgd worden. De accurateheid van deze gegevens zijn onder meer belangrijk voor de werklasmeting die momenteel onder leiding van het College Hoven en Rechtbanken wordt uitgevoerd.

Tenslotte bestaat er nog een derde digitaal systeem, met name het geïntegreerd register voor opvolging, begeleiding en controle van personen die het voorwerp uitmaken van een strafrechtelijke beslissing, een jeugdbeschermingsbeslissing of een interneringsbeslissing en die, mits het naleven van voorwaarden, in vrijheid zijn, in vrijheid werden gesteld of in vrijheid zijn gelaten of, kortweg, I+Belgium. Hierin moeten voor elke veroordeelde of geïnterneerde die modaliteiten krijgt toegekend, alle voorwaarden worden opgenomen.

Naast de digitale systemen bestaan momenteel nog steeds de papieren dossiers.

De digitalisering heeft voor de griffie en voor de magistraten ongetwijfeld belangrijke voordelen. De drie systemen die momenteel naast elkaar bestaan en het voortbestaan van het papieren dossier, zijn echter een grote belasting voor de griffie. Er worden door de griffiers en de griffiemedewerkers gezamenlijke inspanningen gedaan als investering voor de toekomst.

Rekening houdend met de werklasm, is een bezetting van drie voltijdse griffiemedewerkers een absoluut minimum voor de verwerking van de dossiers waarvoor de SURB momenteel bevoegd is. De versterking in september, die eigenlijk bedoeld was voor de uitbreiding van de bevoegdheid van de strafuitvoeringsrechtbank voor de kort gestraften, was dan ook welgekomen. De nieuwe medewerkers hebben zich snel ingewerkt en zijn momenteel een belangrijke pijler bij de verwerking van de informatiestroom die op de griffie passeert. Zodra de griffie ook effectief de dossiers van de kort gestraften, die aanzienlijk in aantal zullen zijn, zal moeten verwerken, zal de werklasm opnieuw stijgen en zal moeten herbekeken worden in welke mate het voeden van de verschillende digitale systemen en tevens het papieren dossier met het huidige personeelsbestand houdbaar zal blijven. Er wordt alvast aan gedacht om bij wijze van proef het papieren dossier achterwege te laten.

En, zoals in alle geledingen van de rechtbank, heeft corona in 2020 ook de organisatie van de strafuitvoeringsrechtbank op zijn kop gezet. De griffie is, samen met de magistraten, bijzonder creatief moeten zijn om de rechtbank draaiende te houden.

Op de griffie is in 2020 hard gewerkt, zowel door de griffiers als door de medewerkers, om te vermijden dat de vlotte werking van de strafuitvoeringsrechtbank in het gedrang zou komen.

2. Bijzondere uitdaging: het coronavirus

Zoals in alle geledingen van de rechtbank, werd op de strafuitvoeringsrechtbank even naar adem gehapt toen in maart 2020 door de regering een lockdown werd aangekondigd ter voorkoming van de verspreiding van het coronavirus.

Op enkele dagen is de strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen er echter, met de inzet van magistraten en griffie, in geslaagd om zich te herorganiseren zodat niet alleen de zittingen verder konden plaatsvinden en de dossiers konden worden behandeld, maar ook dat dit kon gebeuren met respect voor de rechten van alle rechtszoekenden en behoud van de waarborgen van een tegensprekelijke procedure. Om dit te verwezenlijken is voortdurend overleg gepleegd intern op de rechtbank, maar ook met de betrokken externe diensten.

Omdat in de eerste periode de gevangenen en forensische centra de rechtbanken niet op een voldoende veilige wijze konden ontvangen, werden alle zittingen van de kamers van de strafuitvoeringsrechtbank gehouden in de justitiepaleizen. Kamer 1 en 2 hielden alle zittingen in het gerechtsgebouw te Antwerpen. Kamer 2, die in normale omstandigheden zetelt in de gevangenis van Hasselt, heeft ook zitting gehouden in het gerechtsgebouw Hasselt, om aldus de impact van de herorganisatie van de zittingen voor de verschillende actoren zo klein mogelijk te houden. Er werden bijzondere inspanningen gedaan om alle veroordeelden en geïnterneerden, die niet altijd naar de zitting konden worden overgebracht, de gelegenheid te geven persoonlijk de debatten te volgen en eraan deel te nemen, ook indien zij konden worden vertegenwoordigd door een raadsman. De geïnterneerden en de veroordeelden kregen aldus de gelegenheid om via videoconferentie of telefoon persoonlijk de zitting bij te wonen, terwijl hun advocaat op de zitting aanwezig was.

Zodra de gevangenen, forensische centra en psychiatrische ziekenhuizen de nodige maatregelen hadden kunnen nemen om de zittingen veilig te laten verlopen, zijn de zittingen opnieuw georganiseerd op locatie. Ook dan werd in verschillende dossiers nog gebruik gemaakt van video en telefoon om personen die door overmachtssituaties niet ter zitting aanwezig konden zijn, te kunnen horen.

De behandeling van de dossiers kende door corona geen noemenswaardige vertraging. Heel het jaar door is bovendien getracht om de rechten van de geïnterneerden en veroordeelden en de slachtoffers maximaal te waarborgen. Er is door de SURB Antwerpen dan ook systematisch gebruik gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de bepalingen in het

Koninklijk besluit nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 en nadien in de wet van 20 december 2020 houdende diverse tijdelijke en structurele bepalingen inzake justitie in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus covid-19, waarin het tegensprekelijk debat in grote mate werd beperkt.

3. Overleg en informatie-uitwisseling

Gelet op de genomen maatregelen inzake volksgezondheid werden een aantal bijeenkomsten voor overleg en informatie-uitwisseling uitgesteld. Vele vergaderingen konden uiteindelijk toch doorgaan, weliswaar via video-call. Een aantal vergaderingen werden verdaagd naar begin 2021.

De strafuitvoeringskamers en de griffie hadden ook in 2020 onderling overleg om de werkprocessen en de rechtspraak te bespreken en de werkprocessen op elkaar af te stemmen.

Daarnaast bleef de strafuitvoeringsrechtbank in permanent overleg met de externe diensten waarmee wordt samengewerkt, om aldus te komen tot een vlotte behandeling van de dossiers. De rechtbank luisterde ook naar vragen van instellingen en ging in op verzoeken van voorzieningen binnen het hulpverleningslandschap tot overleg over de algemene samenwerking, vanzelfsprekend zonder in te gaan op de inhoud van concrete dossiers. Door niet alleen te zetelen in gevangnissen en forensisch psychiatrische centra maar ook in psychiatrische ziekenhuizen stelde de Kamer voor de Bescherming van de Maatschappij zich aanspreekbaar op voor al deze voorzieningen en kon snel worden ingegaan op een vraag tot overleg of ontmoeting ter plaatse vanwege betrokken diensten of voorzieningen. De volgende initiatieven zijn bijzonder vermeldenswaardig.

Er werd een vergadering georganiseerd met alle justitiehuisen van het rechtsgebied.

Het initiatief dat eind 2019 werd genomen om de correcte bejegening van de slachtoffers op te volgen op een uniforme wijze, werd in 2020 doorgezet. Er werd door de kamers van de strafuitvoeringsrechtbank systematisch nazicht gedaan van de dossiers van de veroordeelden naar de aanwezigheid van slachtofferfiches. Indien er geen spoor was in een dossier van de wettelijk verplichte verwittiging van een burgerlijke partij, werd aan het openbaar ministerie gevraagd om vooralsnog nazicht te doen of de ter zake geldende bepalingen werden nageleefd. Er werd overleg gepleegd met het openbaar ministerie en met de Dienst Slachtofferonthaal om tot een werkbare methode te komen waarbij enerzijds werd vermeden dat slachtoffers vele jaren na de feiten ongewild zouden worden verontrust, en er tevens werd op toegezien dat de verwittiging van de slachtoffers geen

onnodige vertragingen in de verzoeken van de veroordeelden zouden teweegbrengen. De te verwittigen slachtoffers werden afgebakend op grond van de aard van de feiten waarvan zij slachtoffer werden, en van de tijd die sinds de feiten of de veroordeling is verstreken. Op verzoek van de PSD-dienst van de strafinrichting Merksplas was er ook een uitwisseling van informatie met de Kamer voor de Bescherming van de Maatschappij Antwerpen, met ondersteuning van mevrouw Katelijne Seynnaeve, coördinator extern zorgcircuit internering. Ook de centrale PSD werd betrokken. Het was een vruchtbare vergadering en er werden afspraken gemaakt om een soortgelijk initiatief te nemen voor de andere PSD-diensten; dit vond inmiddels plaats in 2021.

De KBM Antwerpen toonde zich ook bereid deel te nemen aan een overleg van alle Vlaamse KBM's met de Forensische Psychiatrische Centra, eveneens met mevrouw Katelijne Seynnaeve als moderator. Gelet op corona werd deze vergadering uitgesteld naar 2021; deze vond inmiddels plaats.

Een assessor van de KBM maakte ook in 2020 verder deel uit van de stuurgroep voor de uitbouw van een netwerk 'Zorg aan Geïnterneerden' voor het Hof van Beroep Antwerpen.

Daarnaast werd door de strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen verder geïnvesteerd in de uitwisseling van ervaringen en werkwijzen met de collega's van de andere strafuitvoeringsrechtbanken. In 2018 is de Conferentie van de Nederlandstalige Strafwitvoeringsrechtbanken opgestart. Dit kader laat toe om meer gestructureerd in overleg te treden met de andere Vlaamse strafuitvoeringsrechters. De SURB Gent heeft ook in 2020 het voorzitterschap op zich genomen. In de zomer van 2020 werd de Conferentie verzocht deel te nemen aan een werkgroep binnen de regering om de bevoegdheidsuitbreiding van de strafuitvoeringsrechtbanken voor de kort gestraften voor te bereiden. Collega Esther Vanderstraeten, strafuitvoeringsrechter in Brussel, heeft de Conferentie vertegenwoordigd in de werkgroep; zij heeft dit met grote inzet gedaan en ook voortdurend teruggekoppeld onder meer naar de SURB Antwerpen; de tussenkomsten in de werkgroep door collega Vanderstraeten gebeurden in voortdurend overleg.

De opleidingen en studiedagen, onder meer georganiseerd door het IGO, werden in 2020 aanvankelijk verdaagd. Het initiatief dat werd genomen door het IGO om een aantal opleidingen, soms in verkorte versie, digitaal te organiseren, werd vanuit de strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen ten volle ondersteund. Zo werd medewerking verleend aan een verkorte versie van de basisopleiding strafuitvoeringsrechter, aan een verkorte versie van de opleiding internering en aan een digitale studiedag rond personen met psychisch lijden.

4. Werklast

De verdeelsleutel voor de te behandelen dossiers tussen de kamers ASu1 en ASu2 is de gevangenis waar de veroordeelde verblijft. Tegelijkertijd wordt erover gewaakt dat de werklast van de beide kamers niet teveel verschilt met het oog op het bijsturen van te grote verschillen. **Kamer ASu1** was in 2020 bevoegd voor de **veroordeelden** verblijvende in de gevangenissen van Hoogstraten, Wortel, Turnhout en Mechelen. Het werkgebied van **kamer ASu2** bestreek de **veroordeelden** die verbleven in de gevangenissen van Antwerpen, Hasselt, Merksplas en Tongeren.

Kamer ASu1 deed **819** uitspraken in 2020. Kamer ASu2 deed **966** uitspraken. De vonnissen tijdens het gerechtelijk verlov (**230** voor de drie kamers samen) zijn hierbij niet meegerekend.

De cijfers geven het aantal uitgesproken vonnissen weer. Hoewel sommige gedetineerden meerdere strafuitvoeringsmodaliteiten tegelijk aanvragen (beperkte detentie, elektronisch toezicht en/of voorwaardelijke invrijheidstelling), wordt getracht die verzoeken zoveel mogelijk samen te voegen teneinde er in één vonnis uitspraak over te doen. De vonnissen werden tijdig uitgesproken, binnen de wettelijke termijn van 7 of 14 dagen, in dringende gevallen binnen de 3 dagen of indien nodig zelfs op de banken.

De cijfers zijn vergelijkbaar met 2019. In 2019 deed de Kamer ASu1 824 uitspraken en kamer ASu2 967 uitspraken. De vonnissen tijdens het gerechtelijk verlov (277 voor de drie kamers samen) waren ook niet meegerekend.

Kamer ASu3, de Kamer voor de Bescherming van de Maatschappij, zetelt in alle inrichtingen waar geïnterneerden zijn geplaatst. In 2020 vonden zittingen plaats in de inrichtingen tot bescherming van de maatschappij van de strafinrichtingen te Merksplas en Antwerpen, in de Forensisch Psychiatrische Centra Gent en Antwerpen, in de afdelingen Langdurig Forensisch Psychiatrische zorg (LFP) en Geïntegreerde ondersteuning voor personen met een Licht verstandelijke beperking binnen een Forensische context (GoLF) van de Zorggroep Sint-Kamillus in Bierbeek en in de afdeling Levanta van het PC Sint-Jan-Baptist te Zelzate. Tijdens de zittingen in het PC Sint-Jan-Baptist te Zelzate en in de Zorggroep Sint-Kamillus te Bierbeek werden ook dossiers behandeld van geïnterneerden die in de betrokken voorziening verbleven in vrijheid op proef. Daarnaast werden ook zittingen georganiseerd in instellingen waar meerdere geïnterneerden waarvoor de KBM Antwerpen bevoegd is, verblijven onder het statuut van invrijheidstelling op proef. Voor een aantal geïnterneerden is het immers moeilijk en stresserend om zich naar Antwerpen te verplaatsen. Bovendien dient voor de verplaatsing vaak individuele begeleiding te worden

voorzien. Aldus verplaatste de KBM Antwerpen zich onder meer naar het OPZC Rekem en naar Amanis in Zoersel.

In 2020 werden door de KBM Antwerpen **645** vonnissen uitgesproken. Daarnaast werden in totaal **286** tussentijdse beschikkingen of kabinetsbeslissingen genomen. De vonnissen in het gerechtelijk verlot (**230** voor de drie kamers samen) werden hierbij niet meegerekend.

De vonnissen werden tijdig uitgesproken, binnen de wettelijke termijn van 7 of 14 dagen. Ook de beschikkingen werden in de regel binnen de wettelijke termijn uitgesproken, behoudens een aantal uitzonderingen. Het opvragen van de nodige bijkomende informatie kan soms tot een vertraging van enkele dagen leiden.

Dit is een lichte daling ten opzichte van 2019. In 2019 werden door de KBM Antwerpen 735 vonnissen uitgesproken. Daarnaast werden in totaal 295 tussentijdse beschikkingen of kabinetsbeslissingen genomen. De vonnissen in het gerechtelijk verlot (277 voor de drie kamers samen) werden hierbij niet meegerekend.

De maatregelen die dienden te worden genomen inzake corona hebben geen impact gehad op het aantal genomen beslissingen. De (beperkte) daling van het aantal vonnissen van de KBM kan worden verklaard door het beperkter aantal geplaatste geïnterneerden en het groter aantal geïnterneerden in vrijheid op proef. De tijdsintervallen tussen de behandelingen ter zitting van de dossiers van de personen in vrijheid op proef zijn immers ingevolge de wettelijke bepalingen, maar ook door de mindere noodzaak tot nabije opvolging door de KBM, groter dan die van de geplaatsten.

5. Inhoud beslissingen

Vooreerst wordt steeds gestreefd naar het verbeteren van de leesbaarheid en toegankelijkheid van de vonnissen en beschikkingen, zowel op gebied van inhoud als op gebied van vorm.

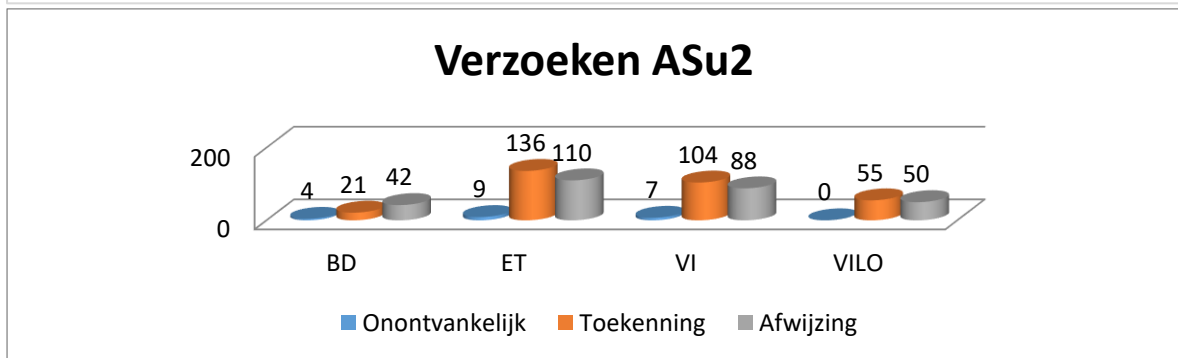
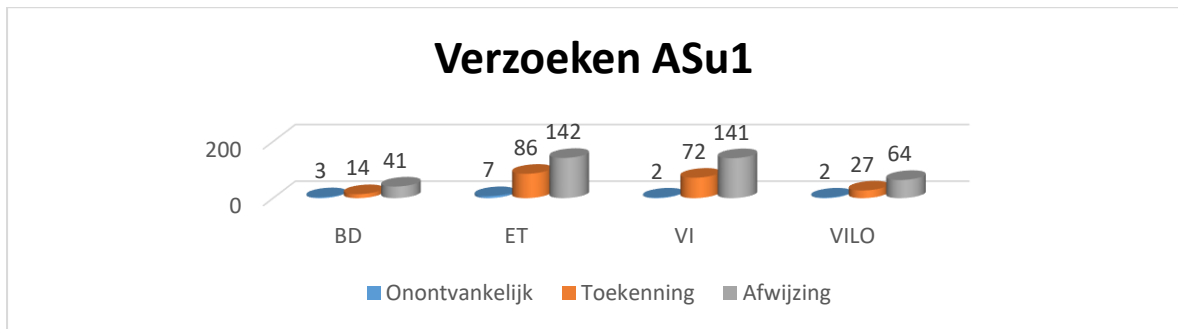
De inhoud van de uitspraken in dossiers van veroordeelden door de kamers ASu1 en ASu2 in 2020 worden voorgesteld in de grafieken hierna onder punt 6.1.

De inhoud van de uitspraken in dossiers van geïnterneerden door de Kamer voor de Bescherming van de Maatschappij (of kamer ASu3) in 2020 zijn hierna in de grafieken onder punt 6.2 opgenomen. Naast de gegevens in de grafieken is nog vermeldenswaardig dat in 2020 23 personen definitief in vrijheid werden gesteld. Er werden 74 nieuwe interneringen aanhangig gemaakt. De KBM Antwerpen heeft vandaag een actief dossier in behandeling van 813 geïnterneerden (dagcijfer 3/1/2021), een stijging met 46 dossiers ten opzichte van vorig jaar (dagcijfer 3/1/2020).

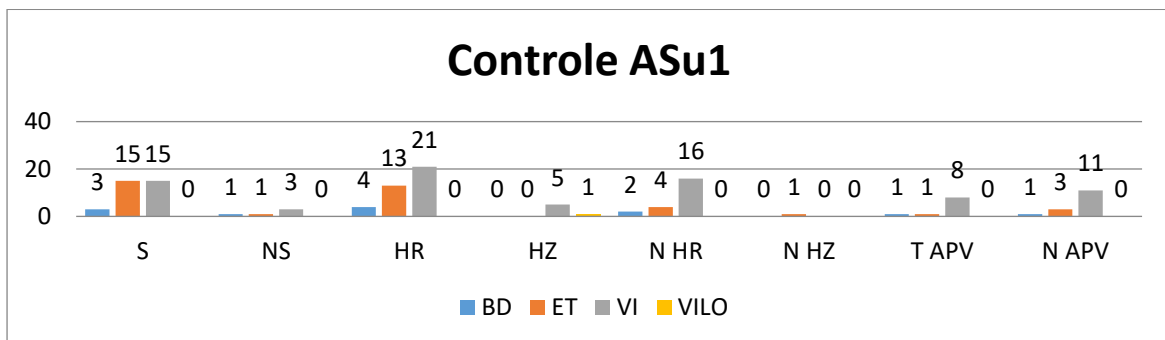
6. Grafieken

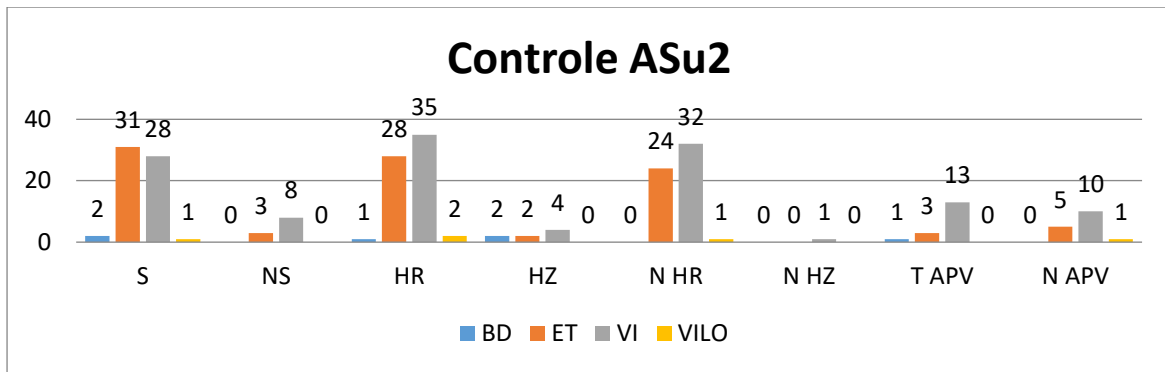
6.1. grafieken kamers veroordeelden (ASU1 en ASU2)

- Ingediende verzoeken



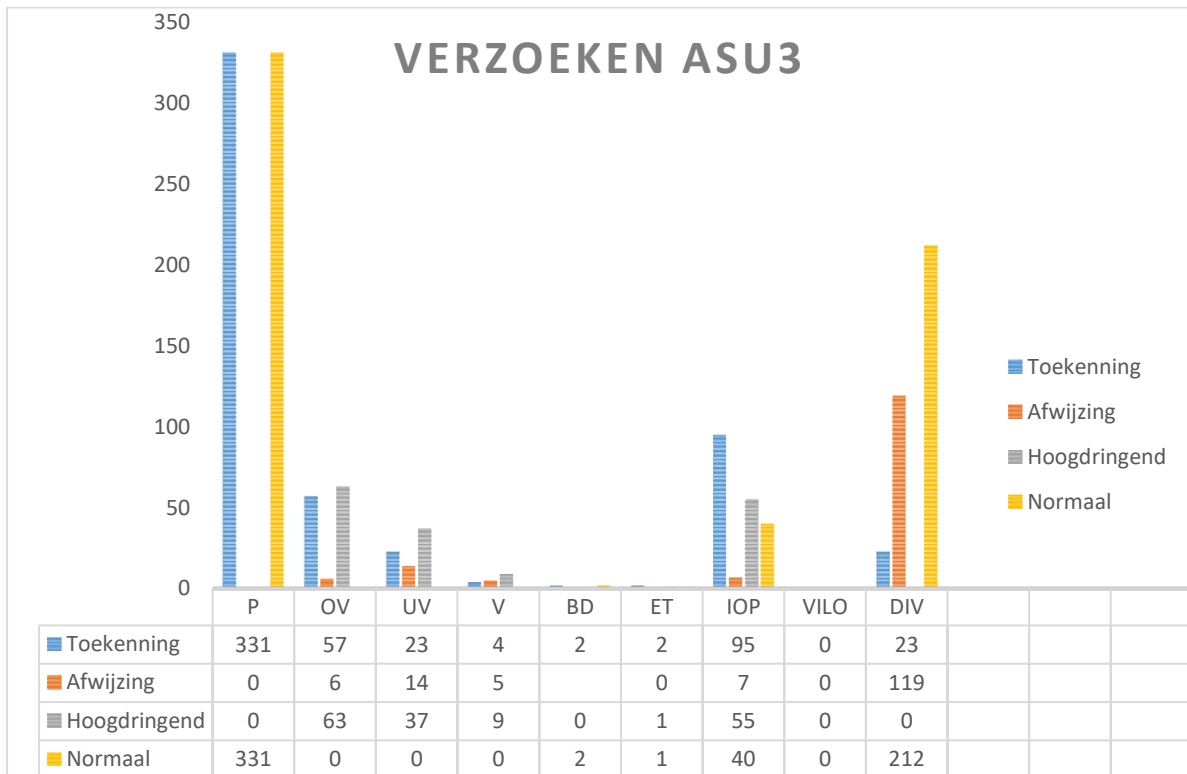
- Controle op de modaliteiten



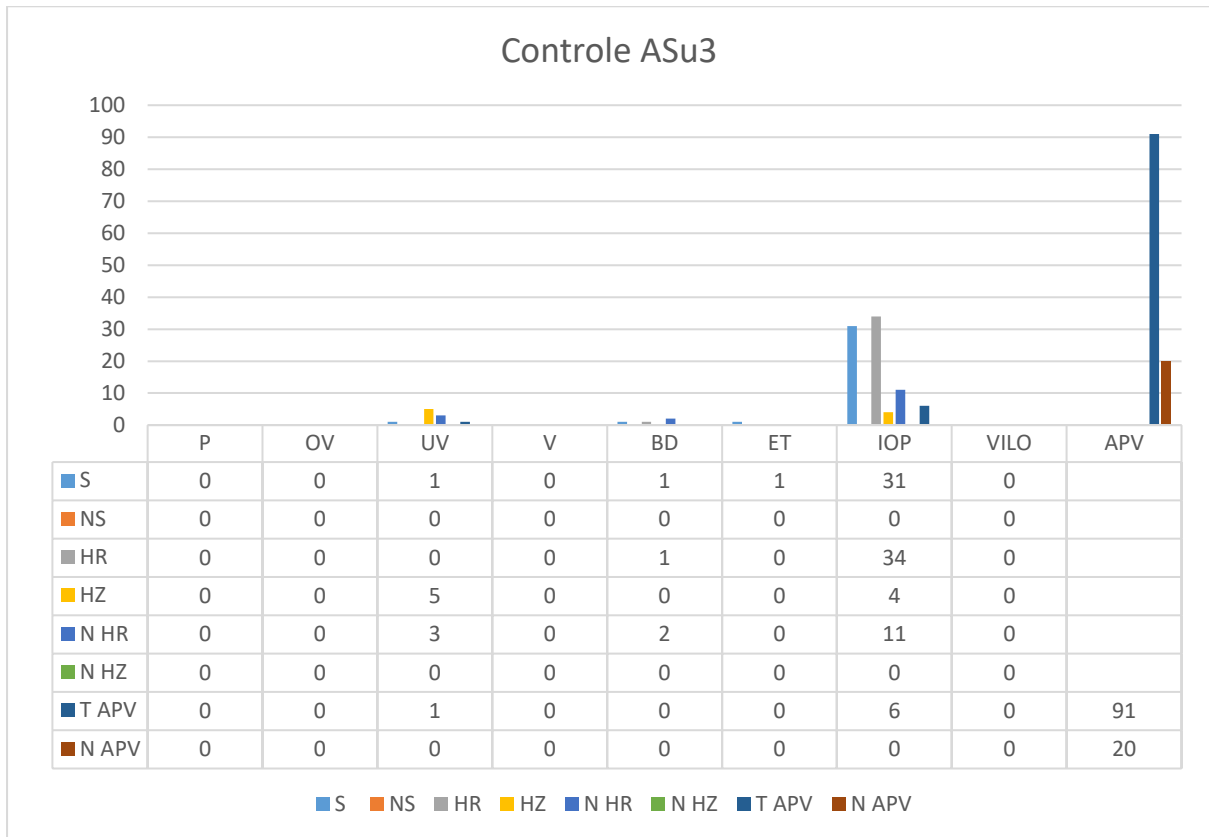


6.2. grafieken kamer geïnterneerden (KBM - ASU3)

- Ingediende verzoeken



- Controle op de modaliteiten



7. Verwezenlijking doelstellingen 2020 en nieuwe doelstellingen 2021

In het vorig werkingsverslag werden de uitdagingen voor 2020 opgesomd:

- het in goede banen leiden van de inwerkingtreding van de gewijzigde wet betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden waarbij de strafuitvoeringrechter vanaf 1 oktober 2020 bevoegd wordt voor de strafuitvoering van de korte straffen;
- het verbeteren van de informatie-uitwisseling tussen de strafuitvoeringsrechtbank enerzijds en de correctionele rechtbank en de onderzoeksrechters anderzijds;
- de mogelijkheden verkennen van een nauwere samenwerking tussen de strafuitvoeringrechtbank en de probatiecommissies.

De inwerkingtreding van de bevoegdheidsuitbreiding van de strafuitvoeringsrechtbanken werd uitgesteld naar 2021. Zoals hoger geschetst werd echter zowel op het niveau van de Conferentie van de Nederlandstalige Strafvueroeringsrechtbanken, met ondersteuning van de strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen, als op niveau van de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen gewerkt aan de voorbereiding ervan. De magistraten hielden zich ook op de hoogte van de wetgeving in wording.

De nauwere samenwerking tussen de strafuitvoeringsrechtbank en de probatiecommissies zal ook vooral van belang zijn in de dossiers kort gestraften. De eerste contacten om deze samenwerking in goede banen te leiden, werden reeds gelegd. De voorzitter van de probatiecommissie Antwerpen is alleszins ten volle bereid om hier zijn schouders mee onder te zetten. Momenteel werden wel afspraken gemaakt met het openbaar ministerie om verslagen van de probatiecommissie ter beschikking te stellen van de strafuitvoeringsrechtbank.

Het belang van een goede informatie-uitwisseling over de werkwijzen van de verschillende schakels in de keten van de strafprocedure, is bijzonder belangrijk. In 2019 werden hiervoor reeds een aantal initiatieven genomen, bv. door de correctionele rechters tijdens een Provinciale Sectievergadering van de Correctionele Sectie Antwerpen (ProSecCo) te informeren over de correcte lezing van detentiefiches. In 2020 werd hier verder aandacht aan besteed. Zo werd tijdens de ProSecCo's afgesproken om informatie uit te wisselen omtrent op te leggen voorwaarden aan veroordeelden/geïnterneerden, de correctionele rechters kennis te laten maken met het hulpverleningslandschap, en tevens het openbaar ministerie uit te nodigen om de aanpak van de strafuitvoering te komen toelichten. Daarnaast werd het belang benadrukt van het uitvoeren van risicoanalyses in de hele ketting van de strafprocedure; de risicoanalyses die nu worden uitgevoerd in het kader van de strafuitvoering, kunnen hierbij een belangrijke leidraad zijn. Coronamaatregelen hebben voor enige vertraging gezorgd, maar de bakens voor de informatie-uitwisseling werden verder uitgezet.

De doelstellingen voor 2021 kunnen als volgt geformuleerd worden:

- het verder in goede banen leiden van de inwerkingtreding van de gewijzigde wet betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden waarbij de strafuitvoeringrechter in de loop van 2021 bevoegd zal worden voor de strafuitvoering van de korte straffen;
- de mogelijkheden verkennen van een nauwere samenwerking tussen de strafuitvoeringsrechtbank en de probatiecommissies;
- het verder informeren van de correctionele rechters over de strafuitvoering;
- het afstemmen van de werkwijzen van de verschillende geledingen van de rechtbank in de keten van het strafproces, met bijzondere aandacht voor de uitvoering van risicoanalyses;
- de verwerking van de gegevens op de griffie strafuitvoeringsrechtbank haalbaar en efficiënt organiseren, bv. door de papieren dossiers stilaan af te bouwen, met behoud van alle rechten van de rechtszoekenden op eenvoudige inzage van het dossier.

Antwerpen, 15 maart 2021